

מסורת הש"ס

(א) צ"ק פט. כמותו עו. סתדוקי לא: גיטין לה. עה. וצ"מ לה: כבודו דא. (ב) צ"ל אה"ל (ג) רש"ל (ד) וכתובות מה. (ה) [לעיל קטנ. (ו) וכתובות מה. פסוקי כב. (ז) (נ"א דרבה) (ח) צ"ל כ"ל, (ט) רש"ל מ"ו וצ"מ רש"ל, (י) ש"ך ל"ג.

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה ואלה וכו' של ראה כל זמן לל"ל ויפסד וז' נמק: (ב) ר"ה בר מן וכו' ורמב"ם קבלות: (ג) ר"ה פירש וכו' מ"ב לאו לל"ל ואלה ד' נמק: (ד) ר"ה ר' הנה"ר סי' דבין דחייב מודה וכו' וכל הני בבית היינו מקרקעי וכו' דמנן הנה"ר ב"ר דלכא: (ה) תוס' ד"ה ואם וכו' דא"ר כשטרא וקפא: (ו) בא"ר למאן דפריך אדרבה כו' ודפרי' בקונטרס דאי לאו דתפסינן לזרי לערב לא היה מקבל ליה בערבות הכה מיהא כ"ל:

מוסף רש"י

לא יפרע מן הערב. תחלה לא יפרע הוא: כר מסן לו ואני נוסן נה. וכ"ש מן לו ואני קבלן. וקיימא לן כרעא דהוא בתרא. ודוקא מן לו ואני נותן דשניהם לשון מתנה (י) משמע קבלנות שצלוהו לשון צליהו למסור לזה קבל עליו לפרעו דמשמע כאלו קבל הוא עצמו מיד המלוה. בערבות לא יפרע מן הערב תחלה אלא מן הלוה ובקבלנות מאחיה שירצה יפרע כרענן דמתנתין אכל אס נשא ונתן ציד אין למלוה על הלוה כלום: אינון ערצין ציה. כדכתב (מש"ל כב) אס אין לך שלם למה יקח משכבן מתמחין וכתיב (דברים כד) יולא איך העצוב תחלה: וקיימא לן לא יפגע מן הערב תחלה. אין נכון להטריח את הערב חנם דלמא מפלי ליה לזה והוא הדין לנכסי דאניס למה נזיל צנכסיו להוריד בהן את המלוה חנם שמה יקלקלו לזה בצמעות ולא ינטרן לירד צנכסיו: והוא ערעא דיוסמי. אביהם לזה בחייו וזה נעשה ערב למלוה בשבילו ולאחר מותו פרע הערב תחלה מקמי דנתבעניהו ליתמי כלומר משלו פרע ולא משל יתומים שלא הספיקו לתבעם ועמה חומר עליהם ומוצאם: פריעת ע"ה מלוה. הערב עמה נעשה ע"ה ומלוה על פה הוא ומלוה לפרעו ואם יתומים פחותים מ"ה (י) דלאו בני מיעבד מלוה נינהו וכי גדלי לישתעי דינא בהדיהו כדאמר בחזקת הבתים (לעיל ג) גבי עובדא דדרבה בר שרשום: רב הונא בריה דרב יהושע אמר. לעולם יתמי בני מיעבד מלוה נינהו כדאמר בערכין בפרק שום היתומים (דף כב) יתמי דאלכלי דלאו ידיהו לזילו בתר שיצקיהו אלא היינו טעמא דלא גובה ערב יתמי עד גדלי וידעו לטעון ולחזור אחר דינא דאיכא לתימר אימור כררי אתפסיהו אציהם למלוה בחייו לפרעו את הערב והלכך (י) על מלוה על פה איכא למיחש דלמא אצוהון בחייו ואע"ג דקיי"ל לקמן בפירקין [קטנ.] מלוה על פה גובה מן היורשין הני מילי כגון דשמתיהו ומית בשמתיהו א"י נמי כשחייב מודה. ופסקין לקמן [ע"ג] הלכתא כרבי הונא בריה דרב יהושע דאמר דלא חיישין למימר יתמי לאו בני מיעבד מלוה נינהו אלא בכל חוב שאנו יודעין שלא פרעו אציהן בחייו או שאין אנו יודעין אלא שאמר אציהן מנו ונמנין דפסקין בערכין [כב:] ואין מממנין עד גדלי כשנלוו מתם דהלכתא כרבי הונא בריה דרב יהושע [ע"ג]. ורבא נמי דפסק בערכין (ס:) הלכתא דאין נזקקין לנכסי יתומים אלא אס כן רביא אוכלת בהן ואם אמר מנו נותנין נראה בעיני דלא פליג אדרב הונא (י) כיון דחייב מודה כמאן דאמר מנו דמי ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי רב הונא איירי בחייב מודה אף על גב דלא אמר מנו ורבא איירי בצאמר מנו אף על גב דלא חייב מודה וכל הני גיטין ממקרקעי דלמי. ונראה בעיני דבזמן הזה דלכא תפסקי על כך אע"ג דקיי"ל [כתובות כג] מטלטלי דיתמי לא משתבעי לבע"ה בזמן הזה הדינא לגבות ממטלטלי דלמי דשק להון אצוהון כמו שתקנו הגאונים בכמותא אשה דפסקין הלכתא ממקרקעי ולא ממטלטלי ואפילו הכי נהגו לגבות ממטלטלי ומציא אפי' ראה מההוא דכתובות (דף סו.) דארנקי דמחזא דאשה גובה כתובתה מהם משום דאסמכתיהו עליהו והוא הדין לבעל חוב דגבי מטלטלי דיתמי היכא דידעו לנו שאציהן היה חייב לזה וכן הלכה למעשה דהא אמרינן לקמן [קטנ.] מלוה על פה גובה מן היתומים כדי שלא תנעול דלת בפני ליון ואי ממטלטלי דשק להון אצוהון לא גובה אין לך נעילת דלת גדול מזה דהא לא שכיחי לן מקרקעי:

כלום אבל אי היה בשטר היו מחויבין לפרעו: ורב הונא בריה דרב יהושע. אמר להכי לא פרעי יתמי כלום לערב דאימור אביהן קמי דמת שמה אתפסיהו צריי למלוה כשיעור

מוסף תוספות

א. עיין בראשונים, ונראה

משמע תמוס' דלא

ההלכותיו.

גמ פשוט פרק עשירי בבא בתרא

קעד.

מקמי דרורעניהו איתמי בו. מיהר לפרוע ולא הודיעם אס ירלו לפרוע לו כלום שאם היה מודיעם שמה היו פורעין א מיהר אס לא היו רוצים לפרוע נפרע מן הערב דהיינו אין לו נכסים ללוה דודאי אס אין לו נכסים (י) (ש"ך) יכול הערב לדחותו עד אחר שיסכיר עצמו ויקנה נכסים

מה לי אס ידעה אותו עד שיגדלו יתומים מה לי אס ידעה אותו עד שיסכיר עצמו: (י) ואם כתב בו התקבלתי. שכתב בעל חוב כן גובה בשלמא לרב הונא משכח לה בשחיבי מודה דליכא למחש לזרי אלא לרב

פפא היכי משכחא לה וא"ת אי בשחיבי מודה אפי' לא כתב התקבלתי יש לדמות דרי לא כתב התקבלתי להכי לא גזי

מיתומים דחיישי' שמה לא גזה המלוה ממנו ומשני שאני התם דלחכי כתב ליה התקבלתי דליהו כחיה אלס וליהו כמלוה בשטר וכן גרס רבינו חננאל משכחא לה בשחיבי מודה

ומפרש כדפרישית דאלס משום דהו (י) בשטר א קשיא לן דבערכין פ' שום היתומים (דף כב:) מוכח דליידי רוס הונא ורב פפא במלוה בשטר דפריך

התם שום היתומים ל' יוס בשלמא לרב הונא מוקי לה בשחיבי מודה אלא לרב פפא במאי מוקי לה אמר לך רב פפא איבעית אימא בכמותא אשה משום חיינא אכל צבעל חוב בשטר לא מצי

מוקי לה אלא מיירי ודאי אפילו בשטר ועוד קשיא כיון דמוקי מילתיה במלוה על פה א"כ אפילו בני מיעבד מלוה נינהו נמי אין לגבות מהן דטוענין

ליוש שפרע שהאב היה נאמן לומר פרעמי ואפילו גדולים נינהו פטורין מהאי טעמא ועוד מאי משני דלחכי כתב ליה התקבלתי דהו כמלוה בשטר

מה יש לו למכית המלוה להועיל לערב לגבות מיתמי מאחר שהיה לו כתב כלום והיה נראה לפרש דאס כתב צו התקבלתי גובה היינו אס כתב בשטר התקבלתי מן הערב שקר

כתב הלוה גם לערב בתוך השטר לפיכך כח לדוחקו ולפטרו לשלם חובו למלוה אף אס לא יתבענו המלוה עדיין גובה בשלמא לרב הונא בריה דרב יהושע ניחא דאיהו חייש לזרי והכא ליכא למיחש לזרי דכיון שכתב גם לערב התקבלתי ויפסא כמלוה לתבעו

מעצמו אין רגיל להתפס כררי למלוה אכל צרישא אינו גובה משום דחייש לזרי דלמא אתפסיהו למלוה ואע"פ שיש ערב וזה אין לחוש בכתב לו התקבלתי דלמא אתפסיהו כררי לערב שאין רגילות להתפס ליה כררי כדאמרין לקמן דבעוד כוכדים ליכא למיחש לזרי אלא אס אין מתפס לערב דאס כן ניוש שמה התפס לערב ואפילו למאן דפריך אדרבה כו' (י) אי לאו דאתפס כררי לערב לא

היה מקבל לערב כדפי' בקונטרס הכא מיהא לא מתפס לא למלוה ולא לערב אלא לרב פפא קשיא הא לאו בני מיעבד מלוה נינהו שאני התם דלחכי כתב לו התקבלתי שיהא לו כח לגבות מן היתומים

ושעזד

הלכתא כרבי הונא בריה דרב יהושע דאמר דלא חיישין למימר יתמי לאו בני מיעבד מלוה נינהו אלא בכל חוב שאנו יודעין שלא פרעו אציהן בחייו או שאין אנו יודעין אלא שאמר אציהן מנו ונמנין דפסקין בערכין [כב:] ואין מממנין עד גדלי כשנלוו מתם דהלכתא כרבי הונא בריה דרב יהושע [ע"ג]. ורבא נמי דפסק בערכין (ס:) הלכתא דאין נזקקין לנכסי יתומים אלא אס כן רביא אוכלת בהן ואם אמר מנו נותנין נראה בעיני דלא פליג אדרב הונא (י) כיון דחייב מודה כמאן דאמר מנו דמי ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי רב הונא איירי בחייב מודה אף על גב דלא אמר מנו ורבא איירי בצאמר מנו אף על גב דלא חייב מודה וכל הני גיטין ממקרקעי דלמי. ונראה בעיני דבזמן הזה דלכא תפסקי על כך אע"ג דקיי"ל [כתובות כג] מטלטלי דיתמי לא משתבעי לבע"ה בזמן הזה הדינא לגבות ממטלטלי דלמי דשק להון אצוהון כמו שתקנו הגאונים בכמותא אשה דפסקין הלכתא ממקרקעי ולא ממטלטלי ואפילו הכי נהגו לגבות ממטלטלי ומציא אפי' ראה מההוא דכתובות (דף סו.) דארנקי דמחזא דאשה גובה כתובתה מהם משום דאסמכתיהו עליהו והוא הדין לבעל חוב דגבי מטלטלי דיתמי היכא דידעו לנו שאציהן היה חייב לזה וכן הלכה למעשה דהא אמרינן לקמן [קטנ.] מלוה על פה גובה מן היתומים כדי שלא תנעול דלת בפני ליון ואי ממטלטלי דשק להון אצוהון לא גובה אין לך נעילת דלת גדול מזה דהא לא שכיחי לן מקרקעי:

מאי

כלום אבל אי היה בשטר היו מחויבין לפרעו: ורב הונא בריה דרב יהושע. אמר להכי לא פרעי יתמי כלום לערב דאימור אביהן קמי דמת שמה אתפסיהו צריי למלוה כשיעור

מוסף תוספות

א. עיין בראשונים, ונראה

משמע תמוס' דלא

ההלכותיו.

עין משפט
נר מצוה

קבל א מ"י פכ"ה מה' מלוה וזה ה"ל דומי' בשנאות ובזמני' ממו עשין ד' טושי' ח"מ פ' קטט ע"ף ח' ת:

קבל ב ג מ"י ש פכ"ה ה' ג סמג ש טושי' ח"מ ש ע"ף י' קלד ד ה מ"י ש ה' ו ע"ין בשנאות ובזמ"מ סמג ש טושי' ח"מ פ' קל ע"ף י' :

רבינו גרשום

חזון מערב. הא דקאמר בבבא בתרא ב"ב כ' וכן כ' לא יפרע מן הערב: צידן. בס"י גיטין מעשה בבבא בתרא שאמר לאשתו הרי זה גיטך על גמט שתבא אצולתי ורצוהו אצולתי אינו גט: רש"י אמר נותן דמיה והרי הוא [גט] לית הלכתא כוותיה: וראיה אחרונה. בס"י סנהדרין אמר רש"י מה יעשה זה שלא היה יודע שיש לו עדים ומצא עדים ולא היה יודע שיש לו ראייה והביא לו ראייה כ"ר: כולן לשון ערבות הן. כיון שאמר לו בשלשן הלוואה: כולן לשון קבלנות הן. כיון שאמר לו בשלשן נתינה דנתינה היינו קבלנות דלאמר לליל תנה אותו על ידי ההיני קבלנות: ואני ערב דהיינו ערבות: אמר ר' יצחק. תפוס לשון

אחרון להביא דאמר ליה לבסוף ואני ערב היינו לשון ערבות ולהוכיח דאמר לבסוף ואני קבלן דאמר לשון קבלנות אע"ג דאמר מעיקרא הלוואה: בר מתן לו. דהיינו תנה אותו על ידי ואני אשכנא אלקי היינו קבלנות גמורה: ולא היא לא מפטר לזה מיהא דמלוה

עד שישא מיד המלוה ליתן ללוה דהשתא לא קיבל המלוה מיד כלום להכי אין לו עליו כלום אלא הקבלן אפי' יש נכסים ללוה: מאן היה ללוקחיה ההוא דיינא אלא רב חנן בר אבא. דקסבר כנחוי דברבונין ערצין ליה ולא

היה לו לפרע מן הנכסים דהיינו שטרע עד שיתבע מן הלוה תחלה דשמה אילו תובע הוה היה פורעי ממקום אחר: ההוא ערעא דיתמי. שיהי' א ערב של אביהו במלוה שבעל פה ומת האב והיה הערב ליתומין פורע החוב למלוה מנכסיו של עצמו מקמי דלודיעניהו

ליתמי והיה רוצה הערב לגבות מן היתומין מה שפרע למלוה: רב פפא אמר פריעת בעל חוב. למלוה במלוה שבעל פה ואין בה קנין לא חיוב הוא לפרוע כיון דאין לו שטר ולא ערית וקנין אלא מצוה היא שיפרע לו הודאמא מלוה על פה ואילו היה הלוה קיים ולא היה רוצה לקיים מצוה זו היו בית דין חובטין אותו עד שיאמר רוצה אני ויפרע והשתא שמת ובניו יתומין קטנים הן יתמי לאו בני מיעבד מלוה נינהו עד גדלי וידעו לטעון ולחזור אחר דינא דאיכא לתימר אימור כררי אתפסיהו אציהם למלוה בחייו לפרעו את הערב והלכך (י) על מלוה על פה איכא למיחש דלמא אצוהון בחייו ואע"ג דקיי"ל לקמן בפירקין [קטנ.] מלוה על פה גובה מן היורשין הני מילי כגון דשמתיהו ומית בשמתיהו א"י נמי כשחייב מודה. ופסקין לקמן [ע"ג] הלכתא כרבי הונא בריה דרב יהושע דאמר דלא חיישין למימר יתמי לאו בני מיעבד מלוה נינהו אלא בכל חוב שאנו יודעין שלא פרעו אציהן בחייו או שאין אנו יודעין אלא שאמר אציהן מנו ונמנין דפסקין בערכין [כב:] ואין מממנין עד גדלי כשנלוו מתם דהלכתא כרבי הונא בריה דרב יהושע [ע"ג]. ורבא נמי דפסק בערכין (ס:) הלכתא דאין נזקקין לנכסי יתומים אלא אס כן רביא אוכלת בהן ואם אמר מנו נותנין נראה בעיני דלא פליג אדרב הונא (י) כיון דחייב מודה כמאן דאמר מנו דמי ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי רב הונא איירי בחייב מודה אף על גב דלא אמר מנו ורבא איירי בצאמר מנו אף על גב דלא חייב מודה וכל הני גיטין ממקרקעי דלמי. ונראה בעיני דבזמן הזה דלכא תפסקי על כך אע"ג דקיי"ל [כתובות כג] מטלטלי דיתמי לא משתבעי לבע"ה בזמן הזה הדינא לגבות ממטלטלי דלמי דשק להון אצוהון כמו שתקנו הגאונים בכמותא אשה דפסקין הלכתא ממקרקעי ולא ממטלטלי ואפילו הכי נהגו לגבות ממטלטלי ומציא אפי' ראה מההוא דכתובות (דף סו.) דארנקי דמחזא דאשה גובה כתובתה מהם משום דאסמכתיהו עליהו והוא הדין לבעל חוב דגבי מטלטלי דיתמי היכא דידעו לנו שאציהן היה חייב לזה וכן הלכה למעשה דהא אמרינן לקמן [קטנ.] מלוה על פה גובה מן היתומים כדי שלא תנעול דלת בפני ליון ואי ממטלטלי דשק להון אצוהון לא גובה אין לך נעילת דלת גדול מזה דהא לא שכיחי לן מקרקעי:

מוסף תוספות

א. עיין בראשונים, ונראה

משמע תמוס' דלא

ההלכותיו.